

OCAK-AĞUSTOS 1999 DÖNEMİ ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar,
□ <http://www.tcmb.gov.tr> □ internet adresinde,
□ [Yayınlar/Sürekli Yayınlar/6.Türkiye](#) □ [nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#) □ başlıkları altında yer almaktadır.

1999 yılı Ocak-Ağustos dönemi ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 1999 Ocak-Ağustos dönemine ilişkin ihracat gelirlerinin % 7,1 bavul ticaretinin % 57,0; ithalat harcamalarının (CIF) ise % 20,0 oranında azalması sonucu dış ticaret açığı % 33,9 oranında daralmıştır. Diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 26,2 oranında azalarak 6.655 milyon ABD doları olmuştur. 1998 Ocak-Ağustos döneminde 962 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 1999 yılının aynı döneminde 58 milyon ABD doları fazla ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

1998 Ocak-Ağustos döneminde 2.864 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin ilave edilmesiyle 20.982 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **İhracat (FOB)** gelirleri, 1999 yılının aynı döneminde 1.231 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile, 18.071 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde 1.281 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında 30.962 milyon ABD doları olan **İthalat (FOB)** harcamaları, 1999 yılı aynı döneminde 873 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere 24.668 milyon ABD dolarına düşmüştür. Bu gelişmeler ışığında, 1998 Ocak-Ağustos döneminde 9.980 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 1999 yılı aynı döneminde % 33,9 oranında azalışla 6.597 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2- Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, geçen yılın aynı dönemine göre % 30,7 oranında azalarak 3.268 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** sözkonusu dönemler itibariyle % 1,5 oranında azalış göstererek 1.521 milyon ABD dolarına ulaşmış, **diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.469 milyon ABD doları azalışla 7.965 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** içerisinde yer alan **turizm giderleri** % 15,6 azalmış, **faiz giderleri** % 20,4 artmış, **diğer hizmet giderleri** ise % 12,3 oranında azalarak sırasıyla 1.145, 3.516 ve 5.132 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Karşılıksız transferler kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 3,4 oranında artarak, 3.324 milyon ABD dolarına ulaşmıştır.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

1999 yılı Ocak-Ağustos döneminde sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç) gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Net doğrudan yatırımlar geçen yılın aynı dönemine göre % 22,5 oranında azalarak, 245 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından tahvil ihracı yoluyla sağlanan kredilerde 1998 yılı Ocak-Ağustos döneminde 531 milyon ABD doları tutarında; 1999 yılının aynı döneminde ise 1.166 milyon ABD doları tutarında artış olduğu, diğer taraftan, menkul kıymet yatırımlarında yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının 1998 Ocak-Ağustos döneminde 1.087 milyon ABD doları alımla sonuçlandığı, 1999 yılının aynı döneminde ise 850 milyon ABD doları satım olduğu, buna karşın yurtdışında yerleşiklerin yurtiçinde net menkul alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 1.785 milyon ABD doları satım ve 500 milyon ABD doları alım gösterdiği gözlenmektedir. Sonuç olarak, 1998 yılı Ocak-Ağustos döneminde 2.341 milyon ABD doları çıkış gösteren portföy yatırımları, 1999 yılının aynı döneminde 2.516 milyon ABD doları tutarında girişle sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 1998 yılı ilk sekiz aylık döneminde 3.019 milyon ABD doları net giriş olurken, 1999 yılının aynı döneminde 230 milyon ABD doları net çıkış olmuştur. Uzun vadeli döviz kredi kullanımları 7.946 milyon ABD dolarından 6.544 milyon ABD doları düzeyine inmiş olup, sözkonusu azalış, çoğunlukla bankalar ve özel sektörün uzun vadeli borçlanmalarındaki azalmadan kaynaklanmıştır. Anapara geri ödemeleri ise aynı dönemde 5.440 milyon ABD dolarından 6.766 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Bu dönemde kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 1998 yılının ilk sekiz ayında 513 milyon ABD doları artış

görülürken, 1999 yılının aynı döneminde 8 milyon ABD doları azalış olmuştur.

Kısa vadeli sermaye hareketleri, yükümlülükler yönünden incelendiğinde, 1998 ve 1999 yılları Ocak-Ağustos dönemlerinde sırasıyla 3.476 ve 2.863 milyon ABD doları artış olduğu gözlenmektedir. Bankalarca sağlanan krediler kaleminde 1998 yılının ilk sekiz ayında 544 milyon ABD doları, 1999 yılının aynı döneminde de net 995 milyon ABD doları artış olmuş; ayrıca ticari krediler kaleminde aynı dönemlerde gözlenen 1.344 ve 2.345 milyon ABD doları artış sonucu, kısa vadeli yükümlülükler kapsamında yeralan sağlanan krediler kaleminde, sözkonusu dönemlerde sırasıyla 2.445 milyon ABD doları ve 3.344 milyon ABD doları artış gerçekleşmiştir. Mevduat hesaplarında 1998 Ocak-Ağustos döneminde 1.031 milyon ABD doları artış olurken, 1999 yılının aynı döneminde, çoğunlukla, bankalar nezdindeki döviz tevdiat hesaplarındaki azalmadan kaynaklanan 481 milyon ABD doları azalış olmuştur. Kısa vadeli sermaye hareketleri-varlıklar bölümünde verilen krediler kaleminde 1998 Ocak-Ağustos döneminde 237 milyon ABD doları, 1999 yılının aynı döneminde ise 361 milyon ABD doları artış görülmüş; bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları kalemi 1998 Ocak-Ağustos döneminde 49 milyon ABD doları azalış, 1999 yılının aynı döneminde ise 283 milyon ABD doları artış göstermiştir.

C-REZERV HAREKETLERİ

Bu gelişmeler ışığında, resmi rezervler 1998 yılı Ocak-Ağustos döneminde 3.407 milyon ABD doları artarken, 1999 yılının aynı döneminde artış 4.860 milyon ABD doları olmuştur.